

حکومەتا هەرێما کوردستان - عیراق

وەزارەتا خواندنا بلند

پەیمانگەها پولیتەکنیك دهوك

بەشێ : IT

شێخ ئەحمەدێ بارزانی

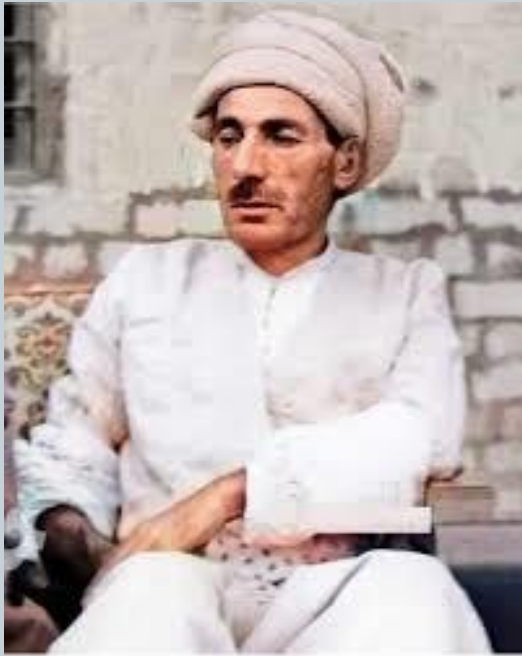
ئامادەکرن ژلایێ : سولین صلاح مجید
نورا محسن صالح

سەرپەرشتیا :سلوى محمد عثمان

ناڤەروك

- دەسپێك
- شێخ ئەحمەد بارزانی 1896-1969
- قوناغێن ژیانا وی
- دەمێ دزیندانا سێدارەدانێ ڤە ل بەسرە
- یاسایێن شێخ ئەحمەدی بو پاراستنا ژینگەهێ
- دوماهیك
- لیستا ژێدەران

دەسپێك

- دوزا مللەتێ کورد دهێتە دهژمارتن ژ ئالوزترین دوزا یێن دیاربوین ل ناڤەراستا ناڤین ، نە خا سمەت لسەر وان رویدانێن چێبووین ل شەرێ جیهانیێ ئێکێ ل سالێن 1914-1918 ، و بو ئێك ژ وان دوزێن کو بریارا گشتی دایە کاری لسەر ئاستێ هەرێمێ و نیڤدەولەتی . و هندەك ئەگەرێن دی هەبون کو دوزا کوردی هاندا بو پتر ئالوزیان ژوان :
- خەلکێ دەڤەرێ رابوینە ب شورەشان دژی دەستەسەریێ ب مەرەما دەستئێخستنا ئازادیێ و رزگاربوون ژبندەستیێ بویە ئەگەرێ کو گەلەك ژ خەلکی خو کریە قوربانی بو ڤێ چەندێ ، ئەو تشتێ بویە ئەگەرێ مەترسیێ ژبەر هندێ گەلەك جاران بویە ئەگەرێ خوشکاندنێ بەرامبەر وان پیلانێن وان دەولەتێن دەستێ خو دانایە سەر .

شێخ ئەحمەد بارزانی1896-1969

کەلەك یا بزەحمەتە ئەم رووژا ژدایکبوونا وی دووپات بکەین ژبەرکو ئەو نە دابو نەریتەکێ بەربەلاڤ بو دوی وەختی دناڤ بارزانیان دا . بەلێ پا پترِیا ژێدەران وەسا دیاردکەن کو ل سالا 1896 ژدایکبوویە ل گوندێ بارزان و ل سالا 1969 چوویە بەردلوڤانیا خودێ . ئەو کورێ دووێ یە یێ شێخ موحەممەد کو وی 5 کور هەبون (شێخ عەبدولسەلام کو تورکان سێدارەدا ل سالا 1914 ، شێخ احمد ، شێخ محمد صدقی ، شێخ بابو ، ملا مصگفی بارزانی) .

شێخ ئەحمەد هەر ژزاروکینیا خو ژیانەکا ئارام نەبو ، دناڤ ژینگەهەکا سوفیاتی دا و هەروەسا دناڤ سروشتێ جوانێ کوردستانێ دا مەزن بوویە . و لدەف وی هەستێ لێبورینا ئاینی پەیدا بوویە ، کو دەڤەرا وی ئانکو گوندێ وی جهەك بو ئاییینێن (ئیسلام ، یهودی ، مسیحیان) کو هەرد ئاینەك دگەل یێن دی دژیان و هەر ئێکێ ئایینێ خو برێڤەدبر .

و هەروەسا پەیوەندیەکا جڤاکی یا باش دگەل خەلکێ بارزان هەبوویە و هەروەسا دگەل وان بکارێ (بازرگانی و چاندنێ ، درینا جلو بەرگان) هەبوویە .

قوناغێن ژیانا وی

- 1- زاروکینیا وی هەتا سێدارەدانا برایێ وی سالا 1914 .
- 2- سالێن کوچکرنێ و دیرکەتن ژ بارزان هەتا سالا 1919 .
- 3- سەرهلدانا وحیە تا سالا 1927 .
- 4- دەسپێکا رووبروبونا بریتانیا و عەرەبان ل دەڤەرێن بارزان و ئاوارەبوون بو تورکیا سالا 1933.
- 5- سالێن بەرزەبوونێ ل حلە و ناسریە و سلێمانێ تا سالا 1944
- 6- سەرهلدانا بارزان سالا 1945 و ئاوارەبوون بو کوردستانا ئیرانێ ل سالا 1947 .
- 7- ڤەگەریان بو ئیراقێ و هەروەسا حکمکرنا وی ب سێدارەدانێ و زیندانکرنا هەتا هەتا شورەشا تەموزێ سالا 1958.
- 8- سالێن شورەشێ تا سالا 1967ِ. س
- 9- رووبروبونا فەسادێ 27/3/1967 تا دەسپێکا 1968 و مرنا وی.

دەمێ دزیندانا سێدارەدانێ ڤە ل بەسرە

ئێك ژ ئەوێن دگەل وی پێشنیار كر كو نڤیسارەكێ بو مەلكی و حكومەتا عیراقێ فرێكەت تێدا داخازا كو حكمێ وی ژ سێدارەدانێ بهێتە كێم كرن فرێكەت ، بەلێ پا گەلەك ژڤێ چەندێ تورەبوو و گوتی (فایدە ناكەت ژبلی خودێ ، وێ بخو بكەن بەلێ نە بو من) ب ماوێ سێ سالان ما دژورا زیندانێ ڤە و هەرووەسا پشتی هنگی بو ماوێ 9 سالێن دی ما د زیندانێ ڤە ، و ژ زیندانێ دەركەت پشتی ژناڤچوونا حوكمێ مەلكی ل 14 تموزا سالا 1958 .

و لدەمێ ئوپەراسیونێن بومبەبارانكرنێن RAFیێن بریتانیا و هەڤپشكیا بریتانیا و عەرەبان بو دەست بسەرداگرتنا دەڤەرێن بارزان دا ل سالا 1932 و كەفتنا دوو ژ فروكەڤانێن هێزین ئەسمانی یێن وەلاتێ ئیراقێ كەتینە دەستێن بارزانیا شێخ ئەحمەدی گوتە كابتن V. HOLTبو من باشترە ئەس خو تەسلیم كەم بو دوژمنێن من یێن تورك چێترە ژ دەستا داهێڵم بو وە انگلیزان و منافقان .

ياسايێن شێخ ئەحمەدی بو پاراستنا ژینگەهێ

شێخ ئەحمەدی گەلەك رێسا دانا بو پاراستنا ژینگەهێ و ئەو یاسایە ئەرك بو لسەر هەمییان :

1- قەدەغەكرنا برینا دارێن ببەرهەم ،و هەروەسا ئەو دارێن دكەڤنە بەر ئەوان جهێن گەشتیار بێهنا خو ڤە ددەن .

2- قەدەغەكرنا هەرفاندنا شانێن هنگڤینی بمەرەما دەرئێخستنا هنگڤینێ وێ ، پێدڤییە بشێوەكێ وەسا بیننەدەر كو زیانێ نە گەهیننە مێشێن هنگڤینی .

3- قەدەغەكرنا كوشتنا مارێن رەش یێن بێ ژەهر .

4- قەدەغەكرنا كوشتنا ماسیان برێكا هاڤێتنا بومبان دناڤ گەرەكێن ماسیان دا ، چونكی ئەو دبیتە ئەگەرێ كوشتنا هزاران ماسیان یێن بچیك .

5- قەدەغەكرنا نێچیركرنێ لوەرزێ زێدەبوونا باللندە و گیانەوەران .

6- قەدەغەكرنا كوشتنا گیانەوەران و باللندان لدەمێ ڤەخارنا ئاڤێ .

دووماهیك

شێخ ئەحمەد بارزانی ژ ئەگەرێ، ئێكگرتنا بارزانییان بوو و گەلەك كەسان ئاماژە پێدایە كو ئەگەر یێ ساخ با ئەو رازی نەدبوو لسەر دووماهیك ئینانا شورەشا كوردی لدویف رێكەفتننناما جەزائیر ل سالا 1975 .

هندی بهێین و هزربكەین رولێ شێخ ئەحمەد بارزانی دا دمێژوویا مللەتێ كوردی دا چنكی رولێ وی گەلەك بوو.

رولێ وی ئەوێ میدیا یێن مە و جیهانی بەحس دكەن گەلەك یا كێمە ، هەڤركیا رێكا حكمێ ویراسی كر لدەمێ كارێن روحی ل بارزان دا ، و ئەوێ بڤی كاری رادبیت پێدڤییە گەلەك ساخلەتێن جیاواز هەبن و رێكا راست نە بەردەت.

و هەردەم دترسیا ژ كو قەزیا كوردی بیتە رێكەك بو بازرگانی پێكرنێ ، ب نسبەتی بارزانی ئەو كەس بو یێن هەمی ساخلەت لدەف هەین یێن كو مێژوویا كوردی پاراستی .

ليستا ژێدەران

- 1- پەرتووکا (الـشيخ احمد البارزاني واثره الاجتماعي والسياسي في كردستان العراق) ، الكاتب مهند علي فرحان ، سالا 2016
- 2- پەرتووکا(British be trayal of the Assyrian) ، وەرگێران بو زمانێ عەرەبی یوسف ملك .

سوپاس بو گوهداریکرنا وه